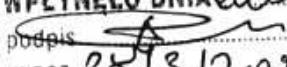

17 DR + DT + 6
29/07/05
Dowolny

GDDKiA Oddział w Białymstoku
WPLYNEŁO DNIA 2005/07/29
podpis
w poz. 2873/2005

Warszawa, dn. 25. 07. 2005 r.

Prof. dr hab. Aleksander W. Sokołowski
Ul. Drogomska 5 m. 25
01 – 361 Warszawa

Opinia na temat raportu dotyczącego oddziaływania obwodnicy Augustowa na przyrodnicze środowisko obszaru sieci Natura 2000, opracowanego w 2005 roku

Raport został opracowany przez zespół: Włodzimierz Kwiatkowski, Mirosław Stepaniuk, Krzysztof Gajko, Marek Ksepko. Rozdział dotyczący fauny ptaków został opracowany przez R. Skalskiego.

W raporcie uwzględniono wszystkie uregulowania prawne – ustawy i rozporządzenia, dotyczące zasad i warunków realizacji inwestycji drogowych. Wykorzystano też literaturę naukową dotyczącą przyrody doliny Rospudy i bogate materiały archiwalne, dotyczące różnych projektów obwodnicy Augustowa i kilku wariantów przejścia drogi przez dolinę Rospudy nagromadzone od rozpoczęcia w 1995 roku prac projektowych nad obwodnicą Augustowa. Wyszczególniono też techniczne elementy projektowanej obwodnicy oraz urządzenia służące ochronie środowiska, jak wiadukty i przepusty.

Główną część raportu stanowi charakterystyka wartości ekologicznej obszaru Natura 2000 w strefie obwodnicy Augustowa. Omówiono tu położenie omawianego terenu na tle regionalizacji przyrodniczej, budowę geologiczną, wody powierzchniowe i podziemne, gleby na całym przebiegu obwodnicy oraz roślinność i faunę ptaków na odcinku trasy obwodnicy przechodzącym przez tereny leśne i dolinę Rospudy. Omawiając budowę geologiczną zwrócono uwagę, że przejście przez dolinę Rospudy usytuowano korzystnie w miejscu przewężenia doliny, na poprzecznym progu w mineralnym dnie zatorfionej doliny, gdzie miąższość torfu jest najmniejsza, a mineralne podłoże występuje płytko. Takie usytuowanie przejścia przez dolinę zmniejsza szkody w przyrodzie zatorfionej doliny rzeki.

W rozdziale dotyczącym roślinności przedstawiono charakterystykę zbiorowisk leśnych i torfowiskowych oraz ich rozmieszczenie na trasie całej obwodnicy. Bardzo szczegółowo przedstawiono rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych na odcinku drogi przechodzącej przez dolinę Rospudy, z określeniem powierzchni poszczególnych zbiorowisk występujących w pasie drogi. Ważne jest podkreślenie w raporcie, że przewidziana w projekcie technologia budowy polegająca na przejściu przez dolinę estakadą opartą na dziesięciu filarach stanowi najmniej inwazyjny sposób wykonania przeprawy drogowej przez zatorfioną dolinę i spowoduje bardzo niewielkie naruszenie roślinności torfowiskowej. Powierzchnia, na której zbiorowiska torfowiskowe ulegną zniszczeniu w trakcie budowy drogi przechodzącej przez dolinę wynosi łącznie ok. 700 m². Ważne jest przy tym to, że zbiorowiska, które na tej powierzchni ulegną zniszczeniu występują też w wielu innych miejscach zarówno w dolinie Rospudy jak i w innych częściach Puszczy Augustowskiej.

W rozdziale dotyczącym składu flory na trasie projektowanego przejścia obwodnicy przez dolinę rzeki stwierdzono, że „4 – krotna lustracja tego terenu nie wykazała obecności żadnego z gatunków priorytetowych oraz miodokwiatu”, natomiast stwierdzono obecność trzech innych gatunków z rodziny storczykowatych podlegających ochronie. Gatunki te są jednak dość rozpowszechnione zarówno w dolinie Rospudy, jak i innych torfowiskach na terenie północno-wschodniej Polski.

Rozdział omawiający awifaunę w rejonie projektowanej obwodnicy opracowany jest starannie, dobrze udokumentowany wynikami przeprowadzonych badań terenowych. Zwraca się uwagę na dużą liczbę gniazdujących tu gatunków. Wśród nich stwierdzono gniazdowanie 15 gatunków ptaków zagrożonych w skali kontynentu europejskiego. Omówiono też ich

rozmieszczenie, liczebność i zasiedlane biotopy. Należy tu zwrócić uwagę, że teren projektowanej obwodnicy zajmuje tylko niewielki fragment całej Puszczy Augustowskiej włączonej do sieci Natura 2000, a lasy w tej strefie nie wyróżniają się niczym szczególnym w stosunku do pozostałych lasów Puszczy, mają podobny skład gatunkowy drzewostanów i podobny fitosocjologiczny charakter zbiorowisk roślinnych. Również ten fragment doliny Rospudy nie wyróżnia się niczym szczególnym w stosunku do pozostałej jej części. Jest więc bardzo prawdopodobne, że równie bogaty skład gatunkowy ptaków występuje na terenie całej Puszczy Augustowskiej leżącej w granicach sieci Natura 2000. W opracowaniu nie przedstawiono rozmieszczenia gatunków ptaków w terenach sąsiadujących na północ i południe od trasy projektowanej obwodnicy, nie można więc stwierdzić, że teren, przez który ma przejść obwodnica wyróżnia się szczególnym bogactwem awifauny, w porównaniu z pozostałą częścią Puszczy Augustowskiej. W świetle tego nie można przyjąć za wiarygodne stwierdzenie, że dla ochrony miejsc gniazdowania omawianych gatunków ptaków „optymalnym rozwiązaniem byłaby zmiana przebiegu trasy tak, ażeby ominąć kompleks leśny pomiędzy wsiami Topolówka i Mazurki”, bowiem w innych miejscach też mogą występować miejsca gniazdowania tych lub innych rzadkich i zagrożonych gatunków. Na podkreślenie zasługuje stwierdzenie zawarte we wnioskach do tego rozdziału, że „dotychczas kwestia wpływu budowy tras szybkiego ruchu na awifaunę zamieszkującą tereny o wysokich walorach przyrodniczych w zasadzie dogłębnie nie była badana”. Nie można więc jednoznacznie określić charakteru i wielkości zmian w składzie awifauny jakie nastąpią w wyniku wybudowania obwodnicy. Natomiast bardzo ważne jest stwierdzenie dużego bogactwa gatunkowego awifauny w badanym fragmencie Puszczy Augustowskiej, które jest prawdopodobnie równie duże w jej pozostałej części.

Cennym elementem tego rozdziału są propozycje działań kompensacyjnych w stosunku do 15 najcenniejszych gatunków. Za najważniejsze działania kompensacyjne należy uznać monitoring zagrożonych gatunków w trakcie realizacji inwestycji i w okresie 2 lat po jej zakończeniu oraz inwentaryzacja rozmieszczenia tych gatunków na obszarze całej ostoi, a w stosunku do 2 gatunków: jarząbka i głąszca – na terenie Nadleśnictwa Szczebra.

Duże bogactwo awifauny na odcinku obwodnicy przechodzącym przez las i obecność rzadkich gatunków roślin w dolinie Rospudy wskazuje na wysokie przyrodnicze walory tego terenu i wynikającą z tego konieczność zastosowania przy budowie obwodnicy rozwiązań minimalizujących jej negatywny wpływ na przyrodę nawet za cenę znacznego zwiększenia kosztów realizacji inwestycji.

W dalszej części raportu omówiono rodzaje i zasięg wpływów na przyrodę różnych działań na etapie budowy i eksploatacji obwodnicy. Osobno omówiono działania powodujące zagrożenia dla środowiska: prac ziemnych i wymiany gruntów organicznych, hałasu, zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody, zagrożenia dla roślinności i fauny.

Szczegółowo omówiono wpływ ruchu samochodowego na zanieczyszczenie powietrza, w tym emisję spalin i pyłów, z uwzględnieniem różnych związków chemicznych, ich zasięg oddziaływania na jakość powietrza. Zastosowano przy tym modelowanie takiego oddziaływania w warunkach przebiegu drogi na poziomie terenu, na nasypie, w wykopie i estakadą przez rzekę oraz w terenie otwartym i w warunkach drogi przechodzącej przez las. We wszystkich sytuacjach nie wykazano przekroczenia średniorocznych wartości dopuszczalnych.

Przedstawiono też przewidywane ilości i skład ścieków deszczowych powstających na jezdni, w tym wiele uwagi poświęcono zanieczyszczeniom substancjami ropopochodnymi oraz metodom ich neutralizacji.

Cennym elementem raportu jest przedstawienie wielkości powierzchni poszczególnych zbiorowisk roślinnych występujących na pasie drogowym, które zostaną zniszczone w trakcie budowy obwodnicy. Ogólna powierzchnia pasa drogowego

przechodzącego przez las wynosi 30 ha, w tym największa powierzchnia przypada na zbiorowiska leśne szeroko rozpowszechnione w Puszczy Augustowskiej, a na zbiorowiska rzadziej występujące przypada od kilku, do kilkudziesięciu arów. Powierzchnia zajęta przez elementy konstrukcyjne mostu w dolinie Rospudy wynosi 683 m². Tu również największa powierzchnia przypada na zbiorowiska szeroko rozpowszechnione w dolinie rzeki i nie ma tu zbiorowisk, które nie występują w innych częściach doliny Rospudy. Do występujących licznie w całej dolinie Rospudy należą też dwa storczyki: *Dactylorhiza incarnata* i *Epipactis palustris*, które rosną też w strefie mostu w liczbie kilku egzemplarzy i mogą być zniszczone w trakcie budowy.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że miejsca występowania najcenniejszego składnika flory doliny Rospudy – storczyka miodokwiatu krzyżowego *Herminium monorchis* znajduje się w odległości 500 m od projektowanej obwodnicy w górę rzeki i nie przewiduje się, aby budowa mostu przez dolinę Rospudy mogła stanowić zagrożenie dla tego gatunku. Budowa mostu nie naruszy bowiem układu stosunków hydrologicznych w miejscu występowania miodokwiatu. Ważne jest też, że w pasie projektowanej drogi nie występuje żaden z priorytetowych gatunków roślin: obuwik pospolity, skalnica torfowa i lipiennik Loesela.

Ta wielkość powierzchni zbiorowisk leśnych zajętej przez pas drogowy jak i powierzchni zbiorowisk torfowiskowych zajętej przez elementy konstrukcyjne mostu nie zmieniają ogólnego obrazu różnorodności biologicznej i bogactwa gatunkowego roślinności leśnej i torfowiskowej Puszczy Augustowskiej i doliny Rospudy.

Przedstawiono też zagrożenia dla różnych gatunków zwierząt, jakie mogą wystąpić zarówno w trakcie budowy drogi, jak i w trakcie jej eksploatacji.

Szczegółowo omówiono technologię budowy i środki łagodzące wpływ przedsięwzięcia inwestycyjnego. Decyzja o wyborze technologii budowy przeprawy przez dolinę Rospudy została podjęta po wykonaniu oceny wpływu na środowisko pięciu wariantów i wybrano wariant z estakadą dziesięcioprzęślową długości ok. 500 m, jako najmniej naruszający roślinność torfowiskową i nie zakłócający układu stosunków hydrologicznych doliny rzeki. Wariant ten został zaopiniowany przez specjalistów z zakresu technologii budowy oraz biegłych w zakresie ochrony przyrody. Szczegółowo omówiono też proces budowy mostu z zastosowaniem technologii zmniejszającej do minimum zniszczenia roślinności torfowiskowej oraz działania dotyczące ochrony gleb, ochrony przed hałasem, sposoby odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i zanieczyszczeń z jezdni oraz sposoby zagospodarowania osadów pościelowych. Dla zminimalizowania oddziaływania drogi na układ warunków hydrologicznych przewidziano budowę licznych przepustów różnej wielkości i o różnej konstrukcji.

Przedstawiono też przejścia przez drogę dla zwierząt: dwa dolne pod mostami w dolinie Rospudy i w dolinie rzeki Kamienny Bród, 4 przejścia górne nad drogą w lasach i 9 przejść pod drogą różnej wielkości dla małych zwierząt w różnych miejscach. Przewidziano też wygradzenia zapobiegające wkraczaniu zwierząt na jezdnię i płotki kierujące do przejść oraz żywopłoty i tworzenie zieleni ochronnej złożonej z gatunków rodzimych, właściwych dla Puszczy Augustowskiej. Skład zadrzewień ma być dostosowany do warunków miejscowych, co powinno zbliżać ich wygląd do drzewostanów naturalnych.

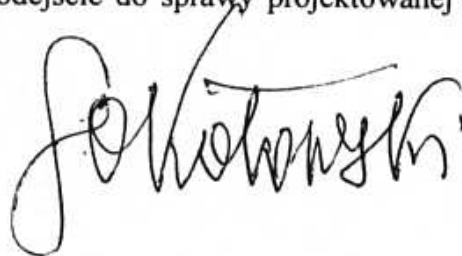
Rozdział zatytułowany „Wnioski i zalecenia” stanowi jego podsumowanie. Wskazania dotyczące prac w trakcie budowy obwodnicy uważam za zasadne, ze względu na wysokie przyrodnicze walory terenu. Pozytywnie oceniam też przedstawione wskazania dotyczące ochrony przyrody, które powinny być uwzględnione w trakcie realizacji inwestycji. Ważne i uzasadnione są propozycje monitoringu, szczególnie dotyczącego stanu i zachowania zagrożonych gatunków zwierząt i roślin, występujących w rejonie obwodnicy. Dotyczy to szczególnie 15 gatunków ptaków z listy zagrożonych, gniazdujących w strefie projektowanej

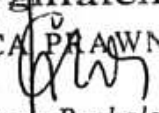
obwodnicy. W pełni uzasadnione są też propozycje monitoringu zawartości metali ciężkich w glebach i roślinności oraz jakości wód gruntowych i wód opadowych spływających z jezdni.

Ważnym elementem raportu jest sformułowanie niezbędnych działań kompensacyjnych stanowiących rekompensatę za zniszczenia w przyrodzie powodowane budową obwodnicy, zlokalizowanej w terenie o bardzo wysokich walorach przyrodniczych. Słuszne jest zamieszczone na końcu raportu stwierdzenie, że „budowa obwodnicy na obszarze Natura 2000 stanowi istotną ingerencję w środowisko przyrodnicze tego obszaru i zakłóci funkcjonowanie lokalnego korytarza ekologicznego, jakim jest dolina Rospudy”.

Cennym elementem raportu jest zamieszczone na końcu streszczenie, przedstawiające w syntetycznej formie całość zagadnień zawartych w opracowaniu.

Podsumowując stwierdzam, że omawiany raport został opracowany starannie, wnosi duży zasób wiedzy o przyrodzie terenu, w którym zlokalizowano przejście obwodnicy i przedstawia w syntetyczny sposób i dobrze udokumentowany wynikami badań terenowych całość problematyki dotyczącej projektowanej inwestycji drogowej. Jest to opracowanie cenne, pozwalające na bardziej obiektywne podejście do sprawy projektowanej obwodnicy Augustowa.

Za zgodność
z oryginałem
RADCA PRAWNY

mgr Anna Puchalska